

Шефтель І. І.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТА
ЕФЕКТИВНІСТЬ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ**

Існування підприємства можна вважати розпочатим з тієї миті коли було сформовано власний капітал, так як за рахунок нього відбувається формування ресурсів необхідних для проведення операційної діяльності. Формування початкового власного капіталу відбувається за рахунок залучення коштів відповідно до обраної форми власності та умов дотримання законодавчих норм регулюючих даний аспект.

Сильним підкріпленням власного капіталу підприємства після початку діяльності є прибуток який отримує, який в свою чергу може бути розділений між засновниками у вигляді винагороди за ризики вкладення грошей у підприємство, або направлення цих коштів на розвиток та посилення конкурентних позицій на ринку та освоєння нових видів продукції.

При формуванні власного капіталу необхідно враховувати особливості операційної діяльності підприємства та його специфіку яка впливає на співвідношення виробничих та оборотних активів та швидкість їх обертання. Якщо оборотні активи можна компенсувати за рахунок залучення коштів з зовнішніх джерел, то виробничий потенціал неможливо сформувати за рахунок залучених коштів це досить велика сума яка може призвести до підвищення ризиків зовнішнього середовища та втрати контролю над підприємством.

На всі фактори формування власного капіталу впливає форма власності підприємства. Умовно можна їх поділити на дві частини акціонерна-пайові та одноосібної форми власності. Одноосібні підприємства керуються безпосередньо власником, у більшості випадків це невеликі підприємства та організації. Власний капітал таких підприємств виробничої сфери невеликий та довго накопичується за рахунок нерозподіленого прибутку, у сфері програмних

розробок їх розвиток досить стрімкий як і збільшення власного капіталу. У цих випадках рішення відносно власного капіталу приймає сам власник.

Розглядаючи акціонерні товариства та пайові, власник або засновник взагалі може не впливати на результати розподілу чистого прибутку на користь підприємства та інші напрями збільшення власного капіталу.

Ефективність використання власного капіталу це відображення ефективності діяльності підприємства загалом та співвідношення різних складових частин забезпечення та фінансування.

Ефективність у даному аспекті неможливо розглядати як окрему ланку або загалом, її необхідно розкласти на окремі частини які безпосередньо впливають на власний капітал, проаналізувати та встановити негативно або позитивно впливаючі фактори діяльності підприємства.

Окремими факторами є розрахункові коефіцієнти які відображають вплив результатів діяльності на власний капітал.

Коефіцієнт фінансової незалежності відображає частку власного капіталу у загальному результаті балансу пасиву.

$$\text{Показник фінансової автономії} = \text{Власний капітал} / \text{Сума пасивів} \quad (1)$$

Чим більше це значення тим більша незалежність підприємства від зовнішніх чинників та ризиків, нормативним значенням є в межах 0,5, 0,6. Абсолютним це значення не може бути оскільки підприємство завжди має поточні зобов'язання які формуються у процесі діяльності підприємства. Негативними складовими дуже сильно впливають на результат розрахунку це наявність кредитів які мають дуже ризикову складову особливо в нашій країні.

Коефіцієнт фінансової залежності є протилежним попередньому розрахунку та відображає частину залученого капіталу в загальній сумі капіталу підприємства.

$$\text{Фінансова залежність} = \text{Всього пасивів} / \text{Власний капітал} \quad (2)$$

Великий результат цього показника який перевищує значення 2,5 можна рахувати за надто ризикову та залежну політику від зовнішніх чинників,

занадто малий результат який менше 1 вважається таким за якого підприємство не використовує свої ресурси в достатньому обсязі, але підприємство менш підпадає під вплив зовнішніх факторів.

Коефіцієнт фінансової стабільності відображає вплив зобов'язань на власний капітал підприємства.

$$\text{Показник фінансової стабільності} = \frac{\text{Власний капітал}}{(\text{Довгострокові зобов'язання} + \text{Короткострокові зобов'язання})} \quad (3)$$

Низький отриманий результат розрахунку нижчий від 0,67 буде свідчити про високі фінансові ризики, високе значення отриманого розрахунку 1,5 та більше показує наявні ресурси та можливості.

Індекс постійного активу показує відношення основних засобів до власного капіталу.

$$\text{Індекс постійного активу} = \frac{\text{Основні засоби}}{\text{Власний капітал}} \quad (4)$$

Загалом при розрахунку необхідно враховували що у розрахунку повинно брати учать тільки нерухоме майно, але за деякими балансами які надають підприємства такий розділ як нерухоме майно відсутня, то до розрахунку беруться загалом основні засоби. Результат розрахунку повинен бути меншим за одиницю це означає що основні засоби належать підприємству, та у підприємства залишаються фінансові ресурси для оборонних активів.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу (Ковк) являє собою показник результативності діяльності підприємства по відношенню до власного капіталу.

$$\text{Ковк} = \frac{\text{Виручка (Чистий дохід)}}{\text{Середньорічну суму власного капіталу}} \quad (5)$$

Бажаний результат розрахунку має мати як змого більше значення, але на цей показник впливає сфера, спеціалізація діяльності підприємства та розмір мінімально необхідного власного капіталу.

Рентабельність власного капіталу (Рвк) показує наскільки підприємство отримала чистого прибутку на використаний власний капітал, визначається у відсотках.

$$Рвк = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна сума власного капіталу}} * 100\% \quad (6)$$

Бажаний результат розрахунку має мати як змого більше значення, на цей показник дуже сильно впливає господарська складова діяльності підприємства його витрати на різноманітні складові операційної та неопераційної діяльності.

Період окупності власного капіталу (Повк) відображає можливий період окупності власного капіталу в роках за умов теперішньої ефективності використання.

$$\text{Повк} = \frac{\text{Середньорічна вартість власного капіталу}}{\text{Чистий прибуток}} \quad (7)$$

$$\text{Повк} = 100 / \text{Рентабельність власного капіталу} \quad (8)$$

Розрахунок цього показника має відносне значення яке досить чуттєво змінюється в залежності від результатів діяльності підприємства.

Данні розрахунки дозволять нам зробити висновки який з елементів ефективності використання власного капіталу має ускладнення або негативні фактори впливу для їх подальшого виправлення та змін у діях підприємства.

Список використаних джерел:

1. Гайдаєнко О. М. Формування оптимальної структури капіталу підприємства / О. М. Гайдаєнко, М. О. Славінська // Міжнародний збірник наукових праць Облік. Економіка. Менеджмент : наукові нотатки. – 2016.– № 1(9). – Ч. 1. – С. 100–107.
2. Дрига С. Г. Диспропорції в структурі капіталу підприємства та їх вплив на фінансові показники роботи підприємства / С. Г. Дрига, І. Д. Міщенко. Молодий вчений. – 2017. – № 8 (48). – С. 441–445.
3. Корбутяк А. Г. Оптимізація структури капіталу підприємства / А. Г. Корбутяк, Н. М. Одайська // Економіка і суспільство. – 2018. – Вип. 16. – С. 375–381.
4. Рудика В. І. Теоретична сутність категорії «власний капітал підприємства» / В. І. Рудика, Г. О. Сукрушева, Т. Ю. Гонтар // Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського. – 2017. – Випуск 17. – С. 436–439.